

Telia Lietuva, AB
Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai
Mortos g. 14, Vilnius, LT-03219
Siunčiama per www.e.rrt.lt

2019-05-31 Nr. 01524

DĖL DIDMENINĖS CENTRINĖS PRIEIGOS FIKSUOTOJE VIETOJE MASINĖS RINKOS PRODUKTAMS RINKOS TYRIMO

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau - Tarnyba) paskelbė **Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos** (toliau – Rinkos) tyrimo ataskaitos projektą ir susijusius Tarnybos direktoriaus įsakymų projektus. Telia Lietuva, AB (toliau -Telia) susipažinusi su Rinkos tyrimo ataskaitos projektu bei įsakymais „Dėl didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos apibrėžimo“ ir “Dėl ūkio subjekto Telia Lietuva, AB, turinčio didelę įtaką didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje” projektais, teikia pastabas ir pasiūlymus.

Dėl didmeninės centrinės prieigos paklausos ir dinamikos

Tarnyba ataskaitos 2.2. skyriaus „Mažmeninės interneto prieigos paslaugos, teikiamoms naudojant fiksuoto ryšio technologijas“ pastraipos 14 psl. ir 4.2.2. skyriaus „Nediskriminavimo įpareigojimas“ 80 psl. teigia, kad operatoriaus perkamų didmeninės centrinės prieigos paslaugų paklausa tiriamuoju laikotarpiu išliko sąlyginai stabili ir sunku vienareikšmiškai spręsti apie tolimesnes paslaugos tendencijas. Telia nesutinka su šiais Tarnybos teiginiais ir mano, kad vertindama situaciją rinkoje apie interneto prieigos paslaugų gavėjų skaičių, kai operatorius teikia interneto prieigos paslaugas naudodamasis kitų operatorių tinklais, turėtų atkreipti dėmesį ne tik į tiriamojo laikotarpio pokytį, bet ir 2018 m. bei 2019 m. pradžią dėl sekančių priežasčių:

- Vertinant tik 2014-2017 m. tiriamąjį periodą negalima pamatyti esamos rinkos situacijos. Telia nori atkreipti dėmesį, kad didmeninės centrinės prieigos paslaugų kiekis per 2018 m. išaugo 147 proc., t.y. nuo 2'138 iki 5'289 prieigų. Be to, per pirmus 2019 m. 4 mėnesius prieigų kiekis išaugo dar 20 proc., t.y. nuo 5'289 iki 6'460 prieigų.
- Tarnyba 2018 m. ketvirtinės ataskaitos apžvalgoje teigia: „ Sparčiai auga „Telia Lietuva“, AB **didmeninės duomenų perdavimo paslaugos**, kurios naudojamos mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų, ypač interneto prieigos, teikimui. Tokių didmeninių paslaugų suteiktų prieigų skaičius siekė 3 604 ir palyginti su 2018 m. II ketvirčiu išaugo 35,4 proc., per metus – 93,6 proc. Bendros pajamos už šias paslaugas 2018 m. II ketvirtį, palyginti su 2017 m. II ketvirčiu, išaugo 26,4 proc. ir sudarė 77,0 tūkst. Eur.“
- Pagal 2018 m. gruodžio 11d. Europos Parlamento ir tarnybos direktyvoje nustatyto Europos elektroninių ryšių Kodekso rekomendaciją rinkos tyrimas nustatomas 5–ių metų laikotarpiui.

Manome, kad dėl aukščiau išvardintų priežasčių Tarnyba netiksliai įvertina konkurencinę aplinką rinkoje ir nepagrįstai keičia nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimus.

Tarnyba analizuodama prieigų technologinį pakeičiamumą teigia, kad rinkoje pradėjus teikti aukštesnės kartos paslaugas S/VDSL technologija, yra pakeičiamumas **paklausos** atžvilgiu lyginant su FTTx technologija. Telia su šiuo teiginiu sutinka, tačiau nori atkreipti dėmesį, kad Tarnybos tiriamuoju laikotarpiu S/VDSL technologija **paslaugos dar nebuvo parduodamos**, išvystytos ir siūlomos plačiai. Telia mano, kad jau šiuo atveju Tarnyba darydama tokią išvadą rėmėsi ne tik tiriamuoju periodu, bet ir vėlesniais metais, t.y. 2018 ir 2019 m.

Toliau ataskaitos 2.2. skyriaus „Mažmeninės interneto prieigos paslaugos, teikiamoms naudojant fiksuoto ryšio technologijas“ pastraipos 15 psl. teigiama, kad 71,9 proc. visų interneto vartotojų tiriamuoju laikotarpiu rinkosi interneto paslaugas didesnės **nei 30 Mb/s spartos**, o 2.1. skyriaus „Viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimas naudojant judriojo ryšio technologijas ir fiksuotojo ryšio technologijas“ pastraipos 11 psl. teigiama, kad didžioji t.y. 44 proc. visų abonentų besinaudojančių fiksuoto interneto paslaugos renkasi didesnės **nei 100 Mb/s spartos** paslaugas. Remiantis Tarnybos pateikta informacija bei rinkos situacija Telia mano, kad interneto paslaugos teikiamos per ADSL technologijas, nėra pakeičiamos FTTx technologija **paklausos** atžvilgiu.

Tarnyba tiriamąjį periodą prie skirtingų aplinkybių vertina nevienodai t.y. vienu aspektu naudoja tik tiriamąjį laikotarpį, kitu - vertina ir vėlesnį periodą.

Telia siūlo:

1. ADSL technologija teikiamų interneto paslaugų kiekio neįtraukti vertinant rinkos dalis.
2. Atsižvelgti į didmeninės centrinės prieigos paslaugos paklausą, augimą ir tolimesnes tendencijas ir naujai įvertinti konkurencinę aplinką ir tik tuomet, jei būtų būtinybė, pakeisti nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimus.

Dėl rinkų apibrėžimo, atskyrimo bei kriterijų nustatymo

Rinkos tyrimo ataskaitos 2.3 skyriuje „Mažmeninių paslaugų teikimas fiksuotojo ryšio tinklais savivaldybėse“ Tarnyba analizuoja kokias rinkos dalis operatoriai užima kiekvienoje savivaldybėje pagal abonentų kiekį. Ataskaitoje šie duomenys naudojami įvertinti kriterijus, pagal kuriuos apibrėžiamos rinkos atskirose savivaldybėse.

Tarnyba vertino rinkos situaciją kiekvienoje savivaldybėje ir pagal nustatytus kriterijus, kurie nurodyti ataskaitos 2.7. skyriuje „Didmeninės centrinės prieigos rinkos geografinės aprėpties vertinimas“, tyrė kokia yra konkurencinė aplinka savivaldybėse. Jeigu visi nustatyti kriterijai yra tenkinami - rinkoje operatoriai veikia vienodoje konkurencinėje aplinkoje, tuomet reguliavimas nereikalingas. Jeigu nors vienas kriterijus nėra tenkinamas – operatoriai veikia skirtingose konkurencinėse aplinkose, tuomet reguliavimas gali būti reikalingas.

Pateikiame pirmo kriterijaus vertinimo pastebėjimus, apibrėžiant rinkas. Savivaldybes, kuriose yra tenkinami visi kriterijai, Tarnyba išskyrė į atskirą rinką, taip nuimdama nustatytus Telia įpareigojimus. Savivaldybėse, kuriose nėra tenkinamas nors vienas kriterijus Tarnyba nevertino koks operatorius užima dominuojančią padėtį pagal abonentų skaičių ir paliko įpareigojimus Telia. Tačiau yra eilė savivaldybių, kuriose **nėra tenkinamas** bent vienas kriterijus, bet Telia rinkos dalis pagal abonentų skaičių nesiekia 40 proc. (pvz. Kauno m. savivaldybė 37.9 proc., Panevėžio m. savivaldybė 28.3 proc.

ir t.t). Manome, kad faktinis Interneto bei Televizijos abonentų kiekis yra svarbiausias kriterijus vertinant rinkos situaciją savivaldybėje. Tuo tarpu tinklo išvystymas tik suteikia galimybę suteikti paslaugą, bet negarantuoja paslaugos pardavimo. Telia atskirose savivaldybėse turėdama pakankamai išvystytą tinklą, užima mažą rinkos dalį pagal abonentų skaičių. Tai reiškia, kad negali konkuruoti su kitais operatoriais bei išnaudoti esamo klientų potencialo ir gerinti atitinkamos savivaldybės rinkos situaciją, nes be pagrįsto pagrindo privalo vykdyti Tarnybos nustatytus įpareigojimus. Tuo tarpu tokiose savivaldybėse dominuojančiam operatoriui suteikiamos išskirtinės sąlygos (didinti abonentų skaičių kaip nuosavu tinklu, taip ir perkant didmenines paslaugas). Telia nėra skatinama plėsti tinklą, nes juos turėtų perparduoti prastesnėmis sąlygomis, nei galėtų.

Telia nėra suprantama kodėl pirmo kriterijaus antros dalies formuluotėje „Vieno alternatyvaus operatoriaus (**kito nei Telia**) užimama rinkos dalis – nemažai nei 25 procentai...“ atskaitos tašku pasirinkta Telia. Manome, kad nagrinėjant rinką pagal kriterijus reikia vertinti kiekvieną operatorių individualiai. Todėl tiek Šiaulių, tiek Visagino savivaldybėse turi būti nustatyti įpareigojimai dominuojančiam operatoriui, t.y. S plius.

Pateikiame pastebėjimus dėl 2 ir 3 kriterijų nustatymo ir taikymo vertinant rinkos konkurencinę aplinką. Tarnyba rinkos ataskaitoje iki šiol (net po patikslintos ataskaitos) nepateikė visų duomenų surinktų per OTIS sistemą. Rinkoje veikia daugiau nei 50 operatorių, kurie nuomojasi iš Telia RKKS ir 100% jau turi nuosavų tinklą, Tarnyba anketą išsiuntė 68 respondentams, kurie yra užsiregistravę kaip operatoriai ir teikia paslaugas nuosavais tinklais, o Tarnyba ataskaitoje pateikia tik 34 operatorių duomenis. Vis tik nepriklausomai nuo apimčių, manome, kad turi būti atskleista ir viešai pateikta visa informacija iš OTIS. Priešingu atveju kelia abejones tyrimo duomenų surinkimas ir iš to išeinančios pasekmės. Taigi, neturint visų duomenų, nėra galimybės įvertinti 2 ir 3 kriterijų teisingumo bei ataskaitos rezultatų. Telia mano, kad rinkos tyrimas turi būti skaidrus ir visi operatoriai turi turėti galimybę susipažinti su duomenimis, kurie sprendžia tolimesnį rinkos apibrėžimą. Tarnyba nepateikdama duomenų, neleidžia pilnai įvertinti konkurencinės aplinkose savivaldybėse, paruošti komentarų ataskaitai, įsitikinti įpareigojimų nustatymo teisingumu. Telia mano, kad tokia Tarnybos pozicija yra diskriminuojanti rinkos dalyvius, arba konkrečiai Telia, nes tik jai su maža išimtimi yra suteikti įpareigojimai.

Nors ir nematant visų OTIS sistemoje surinktų duomenų Telia, kaip OTIS projekto dalyvė, žino, kad pateikiant duomenis sistemai ne visi adresai „sumigruoja“ į duomenų bazę, kuri vėliau suskaičiuoja rezultatus. Duomenų, kuriuos Tarnyba naudoja rinkos tyrimo metu Telia keltame faile iš viso buvo 286'210 adresų eilučių, o iš jų 27'269 įkelti nepavyko, tai sudaro ~ 9.5 proc. nuo visų pateiktų adresų. Taip pat paskutinių duomenų pateikimo etapu (2019 m. balandžio m.) iš visų faile esančių 295'812 esančių adresų eilučių 27'561 adresai nesumigravo į sistemą, šie duomenys sudaro ~ 9.3 proc. nuo visų pateikiamų adresų. Akivaizdu, kad ~ 9.4 proc. eilučių OTIS sistemoje nėra, todėl tiksliai įvertinti operatorių pasiekiamų gyvenamųjų patalpų ir operatorių tinklų persidengimo galimybės nėra. OTIS sistemoje skaičiuojami ir Tarnybos ataskaitoje naudojami duomenys iš kurių vėliau įvertinami 2 ir 3 kriterijų rezultatai nėra visiškai tikslūs, t.y. mažesni nei turėtų būti. Todėl Telia mano, kad vertinant atitinkamus kriterijus turėtų būti įvesta bent 5 proc. paklaida į didžiąją pusę.

Tarnyba tyrime apibrėždama rinkas tinklų padengimą vertina **tik gyvenamųjų patalpų**. Kyla klausimas kodėl? Ataskaitoje visiškai nesimato kiek operatorių dirba su verslo klientais, kokių procentu operatoriai turi išvystę tinklus iki verslo patalpų ir koks procentas verslo patalpų persidengia trijų

operatorių tinklais. Tai iš esmės yra labai svarbi priežastis, dėl kurios atliktas tyrimas reikalauja pakartotinio vertinimo ir naujos ataskaitos.

Pateikiame pavyzdžius per trijų kriterijų testą:

1. Klaipėdos m. savivaldybė

Lentelė 1 - Abonentų skaičius

Rinkos dalys pagal paslaugų teikėjus (proc.)	Mokamos televizijos paslaugos			Interneto prieigos paslaugos		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Abonentų skaičius, vnt.	61241	60107	58813	67260	65183	61211
Telia Lietuva, AB	17,0	19,4	21,5	33,5	35,8	38,9
UAB „Balticum TV“	72,4	69,0	64,4	31,1	31,5	31,4
„Splus“, UAB	10,5	11,5	13,9	16,8	17,6	19,7
AB Lietuvos radijo ir televizijos centras				17,8	14,0	8,8
Kiti	0,1	0,1	0,1	0,7	1,1	1,2
Paslaugų teikėjų skaičius, vnt.	4	4	4	7	8	8

Pirmas kriterijus:

- trys operatoriai – kriterijus tenkinamas
- vieno operatoriaus (ne Telia) užimama rinkos dalis nemažiau 25 proc. – kriterijus tenkinamas
- Telia rinkos dalis nedidesnė nei 40 proc. – kriterijus tenkinamas

Lentelė 2 - Operatorių tinklai

Eil. Nr.	Savivaldybė	Telia Lietuva, AB	UAB „Cgates“	„Splus“, UAB	UAB „Balticum TV“
20.	Klaipėdos miesto	98,98%	8,92%	67,92%	90,04%

Antras kriterijus - tenkinamas

Lentelė 3 – Tinklų persidengimas

Eil. Nr.	Savivaldybė	Bent 3 operatorių padengiamos tos pačios gyvenamosios patalpos, proc.	Bent 3 operatorių padengiamų tų pačių gyvenamųjų patalpų skaičius	Bendras gyvenamųjų patalpų skaičius atitinkamoje savivaldybėje
20.	Klaipėdos miesto	65,84%	51.537	78.276

Trečias kriterijus – netenkinamas

Dėl trečio kriterijaus - trys operatoriai padengia bent 70 proc. tų pačių gyvenamųjų patalpų. Kriterijus pagal pateiktus Tarnybos duomenis yra **netenkinamas**.

Tarnybai pateikus ataskaitos papildymą, ir toliau išlieka neatsakyti klausimai:

1. Kuo remiantis buvo pasirinkta trečio kriterijaus reikalavimai (70 procentų)?
2. Kodėl neįvertinama duomenų įkėlimo tikslumo paklaida tiek antrame, tiek trečiame kriterijuose? Priežastis dėl tikslumo paklaidos įvedimo pateikta aukščiau.
3. Kodėl nėra įvertinti naujausi OTIS duomenis? Argumentai dėl naujausių duomenų naudojimo visais aspektais pateikti 1-2 puslapiuose.
4. Kodėl pateiktas tik 34 operatorių tinklų padengiamumas, kai apklausa buvo siunčiama 68-iems operatoriams? Iš šių skaičių matyti, kad 50 proc. operatorių nepateikė duomenų rinkos tyrimui. Tai labai didelis skaičius ir daryti išvadas tik iš dalies informacijos yra **klaidinga**.
5. Kodėl nei per vieną kriterijų nevykdytas tyrimas dėl verslo patalpų?

Telia mano, kad tyrimas per atskiras savivaldybes būtų tikslesnis, jeigu Tarnyba savivaldybėse, kuriose nėra tenkinamas nors vienas kriterijus vertintų koks operatorius toje savivaldybėje užima dominuojančią padėtį pagal faktinį abonentų kiekį neimant atskaitos tašku Telia. Telia siūlo patikslinti kriterijų nustatymą, pakartotinai įvertinti konkurencinę aplinką savivaldybėse ir paskelbti patikslintą ataskaitą.

Telia vertina, kad rinkos tyrimas šiuo aspektu nėra pilnai išanalizuotas, todėl siūlome pakartotinai atlikti rinkos tyrimą, rinkos tyrimo ataskaitoje pateikiant reikalingą ir išsamią informaciją, kad rinkos dalyviai galėtų įsitikinti rinkos tyrimo teisingumu. Taip pat ekonomiškai pagrįsti 70 procentų tinklų persidengimo kriterijaus pasirinkimą ir papildyti verslo patalpų tinklus.

Dėl prieigos apibrėžimo

Tarnyba vertindama didmeninės centrinės prieigos rinkos pradinės paslaugos apibrėžimą ir rinkos 1, 2 struktūras 2.5.1. skyriaus 49 puslapyje, 3.2.1 skyriaus 62 puslapyje ir 3.3.1. skyriuje teigia, kad Didmeninė centrinė prieiga yra apibrėžiama/vertinama iki galutinio paslaugos gavėjo patalpų/taško. Telia sutinka su šiuo Tarnybos teiginiu, tačiau nori atkreipti dėmesį, kad vertinant OTIS sistemoje pateiktus duomenis Tarnyba nėra iki galo teisi sakydama, kad operatorius turėdamas nuosavą tinklą iki pastato gali suteikti paslaugas visose pastate esančiose patalpose. Telia nori pabrėžti, kad ne visada operatorius turėdamas tinklą iki pastato gali galutinius paslaugos gavėjus pasiekti be didelių investicijų ir/ar technines galimybes turėti visiems galutiniams klientams suteikti paslaugas. Taip yra todėl, kad pastatuose kaip: verslo centrai, prekybos centrai, dideli pastatai, įvado į pastatą savininkas ne visada galės suteikti paslaugą nuosavu tinklu arba bus reikalingos didelės investicijos nutiesti tinklą per pastatą ir/ar didelę teritoriją iki galinio kliento patalpų.

Verslo centrų atveju, vidinis tinklas gali priklausyti kitam operatoriui ar pačiam pastato savininkui. Dėl šios priežasties operatorius turėdamas savo įvadą į pastatą, neturės galimybės pasiekti galutinio paslaugos gavėjo, nes:

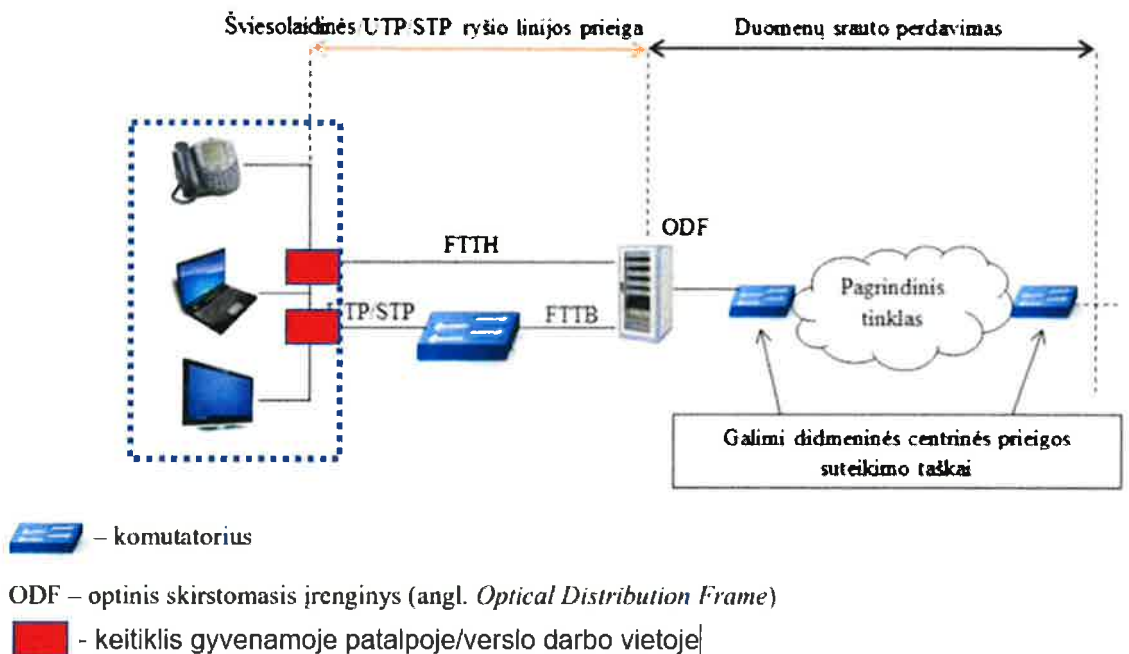
1. Negalės nutiesti nuosavo tinklo, nes pastato savininkas ar tinklo valdytojas nesuteiks tokių galimybių;
2. Tinklo nutiesimas gali reikalauti didelių investicijų dėl didelių atstumų, pertvarų ir pan.

Analogišką situaciją dažniausia pasitaiko ir prekybos centruose.

Didelių pastatų ar didelės teritorijos adresų atveju, įvadas gali būti įvestas į vieną iš pastato dalių/patalpų, tuo tarpu paslaugas pateikti gali reikėti kitame pastato gale ar kitame teritorijos gale. Tai pareikalautų didelių investicijų, bei nestandartinių darbų: storų sienų gręžimas, inžinieriaus aukštalipio paslaugos ir pan.

Svarbu, kad Tarnyba vertindama 2 ir 3 kriterijus naudoja tik gyvenamųjų patalpų OTIS duomenis, bet prieiga apibrėžiama neišskiriant ar tai gyvenamosios, ar komercinės patalpos. Todėl aukščiau minėtiems pastatų tipams neturi būti taikomi tie patys įpareigojimai.

Dėl centrinės prieigos iki gyvenamųjų patalpų teikimo schemas. Tarnyba pateiktoje 13-14 paveikslėlių schemose neįvardina centrinės prieigos įrengimo taško pas vartotoją, o tik pateikia prieigos tašką tinkle. Siūlome patikslinti ir pataisyti teikimo schemą sekančiai:

Dėl aukščiau minėtų priežasčių Telia siūlo:

- pastatai, kuriose vykdoma tik komercinė veikla turėtų būti atskirti nuo didmeninės centrinės prieigos rinkos apibrėžimo ir tiriama kaip atskira didmeninės centrinės prieigos rinka verslo poreikiams, nes tiek tinklo išvystymas, tiek konkurencinė aplinka šiuose pastatuose skiriasi nuo konkurencijos gyvenamosios paskirties pastatuose. Europos sąjungoje toks reguliavimas jau yra taikomas (pvz. Olandijoje ir k.t.).
- patikslinti centrinės prieigos teikimo schemas.

Dėl prieigų diferencijavimo fiziniams ir juridiniams asmenims

Ataskaitos 4.2.4. skyriaus „Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai“ 92 puslapyje išdėstytoose kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimuose, 4 punktą skamba: ūkio subjektas Telia privalo netaikyti skirtingų didmeninės centrinės prieigos (ir susijusių priemonių) kainų priklausomai nuo galutinių paslaugų gavėjų, kuriems prieigos gavėjas teiks mažmenines paslaugas naudodamas ūkio subjekto Telia suteiktą prieigą, formos (fiziniai ar juridiniai asmenys).

Telia nesutinka su šiuo Tarnybos nustatytu įpareigojimu remdamasi šiais argumentais:

1. Centrinės prieigos rinkos tyrime nagrinėjama Lietuvos mažmeninė rinka, kurioje nusistovėjusi konkurencinė aplinka ir dauguma operatorių teikiančių interneto, televizijos ar telefonijos paslaugas tiek juridiniams, tiek fiziniams asmenims juos diferencijuoja pagal paslaugų gavėjo mokamą kainą už paslaugas.
2. Prieigos skirtos fiziniams ir juridiniams asmenims skiriasi ne tik kokybiniais (įskaitant aptarnavimą) parametrais, bet ir technoliniais. Juridiniai asmenys, turintys statinius IP adresus, turi daugiau verslo vystymo privalumų, pvz.: asmenys, norintys prisijungti prie konkrečios įmonės saugių duomenų bazių arba pateikti savo duomenis, yra patikrinami ir prileidžiami prie sistemų tik pagal statinį IP; įmonės turinčios statinius IP turi galimybę kurti vidinius virtualius tinklus ir k.t. Statiniai IP adresai sąlygoja didesnius Telia tinklo kaštus.
3. Juridinių ir Fizinių asmenų faktiškai išnaudojama greitaveika (generuojamas intensyvus duomenų srautas) yra skirtinga, todėl Telia tinklo resursai naudojami nevienodai, t.y. juridiniams asmenims priskiriama daugiau tinklo sąnaudų lyginant su fiziniais asmenimis ir kt.
4. Telia nėra aiškus Tarnybos motyvai keisti įpareigojimus, nes dabartinis viešas pasiūlymas netrukdo operatoriams pirkti didmeninės centrinės prieigos paslaugas. Pateikiame didmeninės centrinės prieigos pajungimų skaičių fiziniams ir juridiniams asmenims:

	2015	2018	Pokytis
Fiziniai asmenys	-	3200	+3200
Juridiniai asmenys	1617	2089	+472

5. Tarnyba skatins Telia interneto paslaugoms B2C segmentui naudoti mobilių tinklą, o interneto paslaugų kainą fiksuotu tinklu padidinti bei keisti B2C prieigų technines charakteristikas, pvz. apribojant MAC adresų kiekį (galimą prijungti galinių įrenginių kiekį ir pan.) ir kt.
6. Naujas Tarnybos įpareigojimas sukeltų rinkoje „kainų karą“, kas sąlygotų visų rinkoje veikiančių operatorių mažesnę verslo vystymąsį ir naujas investicijas į Lietuvos tinklo plėtrą. Operatoriai, net neperkantis didmeninės centrinės prieigos, o teikiantys paslaugas savo tinklais, bus priversti mažinti kainas juridiniams asmenims. Pateikiame keletą pavyzdžių kokiomis kainomis šiuo metu operatoriai teikia paslaugas juridiniams asmenims:

Baltnetos komunikacijos

Planas	Šviesolaidis 50	Šviesolaidis 100	Šviesolaidis 500
Greitaveika	50 Mbps	100 Mbps	500 Mbps
Išorinis IP adresas	1	1	5
Gedimų šalinimas ne ilgiau kaip per 4 val. darbo dienos metu	✓	✓	✓
Kaina (be PVM)	nuo 35 Eur/mėn.	nuo 65 Eur/mėn.	nuo 150 Eur/mėn.

Nacionalinis telekomunikacijų tinklas

Šviesolaidinio interneto planai

Planas	S	M	L	XL
Greitaveika	50 Mbps	100 Mbps	300 Mbps	1 Gbps
Optimali tinklo sauga	Yra	Yra	Yra	Yra
Maršrutizatorius su Wi-Fi	Yra	Yra	Yra	Yra
Klientų aptarnavimas 24/7	Yra	Yra	Yra	Yra
Kaina sudarius sutartį plius PVM	Nuo 23 Eur/Mėn.	Nuo 34 Eur/Mėn.	Nuo 45 Eur/Mėn.	Nuo 69 Eur/Mėn.

7. Gali būti klaidinami galiniai klientai, kurie iki galo neįsigilinę į paslaugą, įsigys ne tos kokybės paslaugas, kokios tikėjosi.

Didmeninė rinka yra mažmeninės konkurencinės rinkos aplinkos atspindys, todėl Tarnyba keisdama reguliavimą didmenoje darytų tiesioginę įtaką mažmeninei rinkai. Aukščiau minėtas didmeninės rinkos reguliavimas verstų Telia peržiūrėti savo pasiūlymus mažmeniniams klientams. Galimą Telia pajamų praradimo iš verslo klientų ir planuojamą kainų didinimo gyventojų segmente vertinimą pateikiame. Priedas 1. Tarnybai papildžius įpareigojimus, Telia būtų priversta reaguoti: arba didinti mažmeninių prieigų kainas fizinių asmenų prieigoms, arba keisti techninius ir kokybinius parametrus mažmeniniams klientams, arba mažiau investuoti į tinklo plėtrą ir t.t.

Visi rinkos dalyviai galimai prarastų pajamas. Ir netik iš tų mažmeninių paslaugų, kurios realizuotos per didmeninę prieigą, bet ir iš tų, kurios realizuotos operatorių nuosavais tinklais. Mūsų vertinimu normaliai veikiančių operatorių praradimai gali siekti ne vieną mln./metus. Pajamų praradimas veda į verslo stabdymą.

Dėl vieno operatoriaus prisijungimo taško teikti Centrinės prieigos paslaugas

Ataskaitos 4.2.1. skyriuje Tarnyba nustato įpareigojimus suteikti prieigą. Pirmuoju įpareigojimu Tarnyba įpareigoja Telia suteikti didmeninę centrinę prieigą (ir susijusias priemones) bet kuriame prisijungimo prie ūkio subjekto Telia tinklo taške, iš kurio būtų sudaryta galimybė ūkio subjektui teikti mažmenines elektroninių ryšių paslaugas savo galutiniams paslaugų gavėjams visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskyrus Šiaulių miesto savivaldybės ir Visagino savivaldybės teritorijas.

Telia dar kartą informuoja Tarnybą, kad didmeninės centrinės prieigos naudojama tinklo struktūra yra tokia, kad visi klientai yra nukreipiami į tris taškus. Operatorių prisijungimo prie vieno Telia taško, iš kurio būtų sudaryta galimybė teikti mažmenines paslaugas galutiniams paslaugų gavėjams visoje Lietuvos teritorijoje yra techniškai neįmanomas. Operatoriai, prisijungę viename taške ir nusipirkę papildomus magistralinius sujungimus iki kitų dvejų Telia tinklo taško, jau dabar gali teikti paslaugas visoje Lietuvos respublikoje. Be to, žinant rinkos situaciją, regioniniai operatoriai veikia tik tam tikroje teritorijoje, neplėtodami veiklos visoje Lietuvoje, todėl Tarnybos teiginys, kad tai palengvintų operatoriams apimti visą Lietuvos teritoriją nėra teisingas.

Telia siūlo nekeisti šiuo metu galiojančio įpareigojimo formuluoatės.

Dėl nediskriminavimo įpareigojimo ir mažmeninės interneto prieigos paslaugos ir didmeninių paslaugų kainų skirtumo palyginimo

Telia išanalizavusi ataskaitos 4.2.2. Nediskriminavimo įpareigojimo analizę mano, kad Tarnybos pateikti argumentai dėl nediskriminavimo yra nepakankami:

- Tarnyba negali spręsti dėl tolimesnių didmeninės centrinės prieigos pajungimų tendencijų – Telia nuolat teikia ataskaitas Tarnybai iš kurių matyti, kad pajungimų skaičius nuosekliai auga:

	2015	2018	Pokytis
Pajungimų skaičius	1617	5289	+3672

- rinkoje didmeninę centrinę prieigą perka 16 operatorių, iš jų 50 proc. veikia visuose regionuose. Tuo tarpu efektyviai konkurencijai vertinti rinkoje pakanka 3-jų operatorių.
- Pateikti operatorių skundai tiek Tarnybai, tiek Konkurencijos tarybai buvo nepagrįsti, nes Telia pateikė visus skaičiavimus ir paaiškinimus dėl didmeninių ir mažmeninių paslaugų kainų skirtumo.
- Konkurencijos tarybos viešas pranešimas pagal Operatorių skundus, kad priežasčių nediskriminavimui vertinti nėra.
- Tarnybos nuomone Telia privalės atlikti ex ante kainų spaudimo testą, užpildydama Tarnybos paruoštą skaičiavimo lentelę. Telia mano, kad griežtai apibrėžta lentelės forma apsunkins tiek Telia faktinių paslaugų skaičiavimus, tiek Tarnybos kontrolę. Tai atsitiks todėl, kad rinka yra lanksti ir besikeičianti, galimi didmeninės centrinės prieigos susijusių paslaugų technologiniai pokyčiai, skaitmenizuojasi sistemos ir keičiasi aptarnavimo padalinių darbo apimtys, atsakomybės ir k.t. Minėti pokyčiai atsispindės tiek didmeninės centrinės prieigos paslaugos kaštuose, tiek susijusių paslaugų kaštuose, tiek pačių operatorių patiriamuose mažmeninių paslaugų kūrimo galutiniams paslaugų gavėjams kaštuose. Todėl nėra tikslinga griežtai apibrėžti kainų skirtumo skaičiavimo prielaidų.

Pateikiame siūlymus Tarnybos pateiktai skaičiavimų lentelei:

1. Reikia patikslinti „Pagrindinės didmeninės centrinės prieigos paslaugos kainą“:
 - 1.1. Lentelės Eil. Nr. 1 papildyti Didmeninės centrinės prieigos įrengimo mokesčiu.
2. Patikslinti „Skaičiavimo prielaidas“:
 - 2.1. Lentelės Eil. Nr. 2 patikslinti įrengimo mokesčio skaičiavimą. Skaičiuojant standartinio pasiūlymo kainas skaičiuoti 12 mėn. paslaugos naudojimosi laikotarpį. Skaičiuojant laikinų pasiūlymų kainas, skaičiuoti griežtai tik pagal laikinų pasiūlymų sąlygas;

- 2.2. Lentelės Eil. Nr.3 turi būti sutarta kaip skaičiuojamas „Planuojamas“ pajungtų priegų kiekis. Telia mano, kad vidutinis priegų kiekis turi susidaryti iš dviejų rodiklių: faktinio einamųjų metų svertinio pajungimų kiekio ir planuojamo naujų pajungimų kiekio. Standartinio pasiūlymo planuojamas naujų pajungimų kiekis turi būti vertinamas 12-ai mėnesių. Laikino pasiūlymo atveju planuojamas pajungimų kiekis turi būti vertinamas per akcijos galiojimo trukmę. Tiek esami, tiek suplanuoti nauji pajungimai bus realizuoti tuo pačiu tinklu ir naudos tuos pačius tinklo resursus.
3. Įtraukti naują dalį „Susijusios priemonės“, kuri apimtų komercines paslaugas reikalingas operatoriaus prisijungimui prie Didmeninės centrinės priegos prisijungimo taško. Telia nori atkreipti dėmesį, kad nėra galimybės tiksliai apibrėžti kokios paslaugos turi būti įtraukiamos į skaičiavimą, nes kiekvienas operatorius realizuoja savarankiškai ir dažnu atveju ne tik per Telia siūlomas paslaugas. Šiai dienai galimi prisijungimo variantai:
- 3.1. Prisijungimo prie Didmeninės centrinės priegos taško paslauga;
 - 3.2. Prisijungimo prie Didmeninės centrinės priegos taško prievadas;
 - 3.3. Skaidulų nuoma;
 - 3.4. L2 paslauga;
 - 3.5. Duomenų srauto perdavimo paslauga;
 - 3.6. Ryšių kabelių kanalų vietos nuoma;
 - 3.7. Ir kt. (įrašyti jei būtų kitų susijusių priemonių)
4. Patikslinti Tarnybos siūlomą pavadinimą „Papildomos didmeninių paslaugų, būtinų mažmeninei interneto priegos paslaugai teikti, kainos (sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą)**, Eur (be PVM)“ į „Susijusių priemonių, būtinų mažmeninei interneto priegos paslaugai teikti, kainos vienai paslaugai (sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą)**, Eur be PVM“
5. Patikslinti „Kitos sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą“:
- 5.1. Lentelės Eil. Nr.11 patikslinti, kad turi būti vertinama galinės įrangos įsigijimo rinkos kaina per nusidėvėjimo laikotarpį;
 - 5.2. Lentelės Eil. Nr.11 patikslinti Mažmeninio interneto priegos paslaugos teikimo priedo išaiškinimą. Įvertinant, kad:
 - 5.2.1. Pagal viešai skelbiamus duomenis www.rekvizitai.vz.lt apdraustųjų darbuotojų skaičius lyginant su Telia yra labai mažas. Todėl operatorių, veikiančių Lietuvoje organizacinė struktūra skirta mažmeninių paslaugų kūrimui nei technologinių, nei klientų aptarnavimo apimtimi nesilygina ir netapatinama su Telia.

Operatorius	Apdraustų darbuotojų skaičius
Telia	2518
Bitė Lietuva	619
C-gates	322
Balticum	227
Tele2	145
S-plus	145
Batnetos komunikacijos	136

5ci	75
Infostruktūra	58
CSC	38
Consilium	33
NTT	32
Etnetas	14
Ecofonas	12
Magnetukas	11

5.2.2. Tarnyba metinėje ataskaitoje sąnaudų suskaičiavimui naudoja FDC modelį, t.y. istorinės sąnaudos. Todėl detalus operatorių sąnaudų (mažmeninis veiklos priedas) kaštų objektų paskaičiavimas nėra tinkamas. Ne veltui nediskriminavimo ir sąnaudų apskaitos rekomendacija siūlo naudoti BU-LRIC. Šiuo atveju sąnaudos būtų skaičiuojamos kaip efektyviai veikiančio operatoriaus, todėl būtų galimybė lengviau palyginti Telia ir kitų rinkoje veikiančių operatorių veiklų sąnaudas.

Telia siūlo ekspertinių būdu apibrėžti viesiems operatoriams taikomą galimai patiriamų veiklų sąnaudų procentą, kuris būtų naudojamas hipotetiniam kainų spaudimo testo skaičiavimui. Iš ankstesnės Telia praktikos su Konkurencijos taryba, minėtas procentas gali būti nedidesnis nei 10 proc.

6. Lentelės Eil. Nr. 12 pirmoje eilutėje turi būti patikslinta, kad tai mėnesio mokestis bei turi būti papildytas dar 2 eilutėmis:

6.1. Ūkio subjekto Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos įrengimo mokesčio, teikiamo pagrindinės didmeninės paslaugos pagrindu kaina, Eur be PVM

6.2. Ūkio subjekto Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos galinės įrangos mėnesio mokesčio, teikiamo pagrindinės didmeninės paslaugos pagrindu kaina, Eur be PVM

Telia siūloma lentelė papildyta aukščiau minėtais siūlomais pakeitimais. Pakeitimai pažymėti kita spalva.

Nr.	Ex ante kainų spaudimo testo dedamosios dalys	Greitaveika x	Greitaveika y
Pagrindinės didimeninės centrinės prieigos paslaugos kaina (sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą)), Eur be PVM			
1	Didimeninės centrinės prieigos paslaugos mėnesio mokestis		
1	Didimeninės centrinės prieigos paslaugos įrengimo mokestis		
Skaičiavimo prielaidos			
2	Įsipareigojimo naudotis paslaugomis laikotarpis, mėn.		
3	Planuojamų pajungti prieigų (galutinių paslaugų gavėjų) kiekis, vnt.		
	Faktinis prieigų (galutinių paslaugų gavėjų) kiekis, vnt.		

4	Vidutinis santykis tarp parduotos/realiai naudojamos spartos		
5	Tarptautinio interneto kaina už 1Mb/s, Eur be PVM		
6	Vietinio interneto kaina už 1Mb/s, Eur be PVM		
7	Tarptautinio ir vietinio interneto vidutinis santykis		
Susijusios priemonės			
8	B		
9	C		
10	D		
11	t.t.		
Susijusių priemonių, būtinu mažmeninei interneto prieigos paslaugai teikti, kainos vienai paslaugai (sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą)**, Eur be PVM			
12	B		
	C		
	D		
	t.t.		
Kitos sąnaudos (įskaitant investicijų grąžą)			
13	Galinės įrangos įsigijimo kaina (per nusidėvėjimo laikotarpį) Eur be PVM		
	Mažmeninės interneto prieigos paslaugos teikimo priedas, Eur be PVM		
$1 + 12 + 13$	Visų didmeninių paslaugų, būtinų mažmeninei interneto prieigos paslaugai teikti, sąnaudos ir mažmeninės interneto prieigos paslaugos teikimo priedo suma (operatoriaus savikaina), Eur be PVM		
14	Ūkio subjekto Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos mėnesio mokestis, teikiamos pagrindinės didmeninės paslaugos pagrindu kaina, Eur be PVM		
	Ūkio subjekto Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos įrengimo mokestis, teikiamos pagrindinės didmeninės paslaugos pagrindu kaina, Eur be PVM		
	Ūkio subjekto Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos galinės įrangos mėnesio mokestis, teikiamos pagrindinės didmeninės paslaugos pagrindu kaina, Eur be PVM		
$14 - (1 + 12 + 13)$	Skirtumas tarp Telia mažmeninės interneto prieigos paslaugos, teikiamos paslaugos A pagrindu, kainos ir visų didmeninių paslaugų, būtinų mažmeninei interneto prieigos paslaugai teikti, sąnaudų sumos (operatorių savikaina) Eur be PVM		

Telia siūlo, palikti galimybę koreguoti lentelės prielaidas, priklausomai nuo pokyčių, kurie įtakoja kainų spaudimo skaičiavimo hipotetinį testą.

Informuojame, kad pajamų praradimo pateikta informacija priede 1 yra konfidenciali, todėl prašome Tarnybos vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 71 straipsnio 2 dalimi užtikrinti šios informacijos konfidencialumą.

PRIDEDAMA:

1. Pajamų praradimo iš verslo klientų ir kainų pakėlimo gyventojų segmente, dėl Tarnybos kainų kontrolės įpareigojimo pakeitimo, skaičiavimas – 4 lapai.

Pagarbiai

Teisės ir korporatyvinių reikalų padalinio vadovė

Daiva Kasperavičienė

D.Simonavičius, (8 ~ 5) 236 84 35, el. paštas domas.simonavicius@telia.lt

T.Semionova, (8 ~5) 2367747, el. Paštas tatjana.semionova@telia.lt

V. Gobiene (8, (8 ~5) 2367171, el. Paštas vida.gobiene@telia.lt